

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ชุดแนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย

The Translation of Idioms from English Teen Tv-Series to Thai

รณนยา ทิพย์มณฑิธร¹, รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชวดี ศรีลัมพ์²

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ เพื่อศึกษากลวิธีการแปลสำนวนจากบทภาพยนตร์ชุดภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และเพื่อเปรียบเทียบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ชุดแนววัยรุ่นในช่วงปี 2010-2014 ที่ได้รับความนิยมสูงสุดซึ่งจัดลำดับโดยเว็บไซต์ IMDb ทั้งหมด 25 ตอน จากภาพยนตร์ชุด 5 เรื่อง แนวคิดที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทฤษฎีการแปลของนิวมาร์ค เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และแนวคิดวิเคราะห์อรรถลักษณะของนิดา เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทย

ผลการศึกษารูพบว่า กลวิธีที่ใช้ในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยพบทั้งหมด 6 วิธี โดยเรียงจากกลวิธีที่พบมากที่สุด ได้แก่ 1) กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร 2) กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ 3) กลวิธีการแปลแบบเอาความ 4) การละ 5) กลวิธีการแปลแบบสำนวน 6) การทับศัพท์ ตามลำดับ และการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายพบว่าผู้แปลเลือกใช้คำที่มีอรรถลักษณะตรงและใกล้เคียงกับความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่าผู้แปลยังคงเลือกบทแปลภาษาไทยที่มีความหมายที่สำนวนภาษาอังกฤษต้องการจะสื่อไว้

คำสำคัญ: การแปล, การแปลสำนวนภาษาอังกฤษ, การแปลภาพยนตร์ชุดแนววัยรุ่น

Abstract

This thesis based on two objectives is to study strategies of translating idioms in English TV-series to Thai and to study the meaning of English Idiom and Thai translation. The data were collected from English idioms in 25 TV-series episode which broadcasted in 2010-2014 and were popular rated by IMDb. In this study, the researcher has applied the translation theory on Newmark’s work and the Methodology of analyzing idiomatic expression is based on componential analysis by Nida.

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

From the translation theory, the result of the study is that there are 6 strategies for translating English idioms to Thai : 1. Communication translation; 2. Word-for-word translation; 3. Free translation; 4. Deletion; 5. Idiomatic translation; 6. Transcription respectively. From componential analysis theory, the data show that the translators still translate to Thai by shared semantic component with the main meaning of English idiom for preserving the main meaning of English idioms.

Keyword: translation, English idiom translation, translation in Teen TV-series

บทนำ

การที่จะให้การสื่อสารนั้นมีความเข้าใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การแปลถือเป็นเครื่องมือประการหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (cross cultural communicative device) ที่จะช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้ด้วยดีระหว่างกลุ่มคนที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (ศิริลักษณ์, 2547: 1)

มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากการแปลมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น เพื่อการติดต่อสื่อสาร การเจรจาทางธุรกิจ เป็นต้น การแปลจึงเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายของบทต้นฉบับลงสู่บทที่เป็นฉบับแปล การแปลถือเป็นศิลปะที่ต้องใช้ความชำนาญในการพยายามที่จะแทนทั้งรูปภาษาเขียนและภาษาพูดในภาษาหนึ่งด้วยคำพูดหรือภาษาระดับเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง (Newmark, 1981: 7) โดยที่ผู้แปลยังคงต้องรักษาความเท่าเทียมกันระหว่างโครงสร้างทางไวยากรณ์และความหมายของทั้งสองภาษาไว้ รวมทั้งลักษณะทางสังคมและความหลากหลายทางภาษาเอาไว้ให้ครบถ้วนด้วย

การแปลเป็นเรื่องของ รูปแบบและความหมาย จึงเป็นเรื่องยากที่นักแปลจะแปลเนื้อความใด ๆ โดยคงทั้งรูปแบบและความหมายของภาษาต้นฉบับอย่างครบถ้วน ความเป็นไปได้ที่จะเกิดปัญหาในการแปลขึ้นเนื่องจากการแปลนั้นถือเป็นการประกอบขึ้นด้วยการเขียนข้อความในภาษาฉบับแปลให้มีความหมายเท่าเทียมและเป็นธรรมชาติเหมือนกับข้อความในภาษาต้นฉบับ ทั้งในด้านความหมายและในด้านลีลาการเขียน (Nida, 1962) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลสำนวน เพราะสำนวนนั้นแฝงไปด้วยวัฒนธรรม ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม มุมมองความคิดของคนในสังคมนั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคที่นักแปลจะประสบบ่อยครั้ง

คำว่า ‘สำนวน’ ในที่นี้หมายถึง คำหรือถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามรูปภาษา มีความหมายไม่เหมือนเดิม สื่อความหมายพิเศษเฉพาะตัว และมีความหมายอื่นแฝงอยู่ สำนวนจะมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบจากการเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งในคุณสมบัติที่คล้ายกันหรือต่างกันบางแง่ ในการแปลสำนวนนั้นถือเป็นการอุปสรรคและความท้าทายอีกประการหนึ่งของผู้แปลเนื่องจากผู้แปลไม่สามารถแปลสำนวนโดยแปลเป็นความหมายประจำรูปของแต่ละคำได้ เนื่องจากสำนวนความหมายของสำนวนนั้นไม่ได้เป็นความหมายรวมของคำแต่ละคำแล้วมารวมกัน แต่ความหมายของสำนวนสำนวนหนึ่งนั้นมีความหมายที่พิเศษ แตกต่างออกไปโดยอาจจะมีความหมาย ความเชื่อ ค่านิยมในแต่ละสังคมแฝงอยู่ในสำนวนด้วย ดังนั้นในการแปลสำนวนจึงเป็น

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

สิ่งที่ท้าทายผู้แปล และสามารถเกิดปัญหาในการแปลได้ หากผู้แปลนั้นไม่คำนึงหรือไม่ตระหนักถึงลักษณะทาง
ความหมายที่พิเศษของสำนวน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีการแปลสำนวนจากบทภาพยนตร์ชุดภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะสำนวนที่ปรากฏในภาพยนตร์ชุดแนววัยรุ่นในช่วงปี 2010-2014 และได้รับการแปล
เป็นภาษาไทย
2. ศึกษาเฉพาะสำนวนจากบทภาพยนตร์ชุดภาษาอังกฤษตามขอบเขตดังกล่าวและบทแปลภาษาไทย
ที่เป็นบทบรรยายใต้ภาพ
3. ศึกษาการแปลสำนวนในบทภาพยนตร์ชุดโดยพิจารณาจากตัวบทและคำแปลภาษาไทยเท่านั้น ไม่
นำบริบท สถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่อาจจะมามีอิทธิพลในการแปลมาร่วมพิจารณา
4. ไม่ศึกษาความถูกต้องในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นบทแปลภาษาไทย
5. ศึกษาบทแปลภาษาไทยจาก www.thaisubtitle.com โดยมิได้พิจารณาว่าผู้แปลคือใคร

การทบทวนวรรณกรรม

ในทฤษฎีด้านการแปล มีนักภาษาศาสตร์และนักวิชาการส่วนหนึ่งได้ให้คำจำกัดความทางด้านการแปล
ไว้ เช่น การแปลถือเป็นศิลปะที่ต้องใช้ความชำนาญในการพยายามที่จะแทนทั้งรูปภาษาเขียนและภาษาพูดใน
ภาษาหนึ่งด้วยคำพูดหรือภาษาระดับเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง (Newmark, 1981: 7) ซึ่งการแปลประกอบขึ้น
ด้วยการถ่ายทอดข้อความในภาษาฉบับแปลให้มีความหมายและลีลาเท่าเทียมกับข้อความในภาษาต้นฉบับและ
เป็นธรรมชาติที่สุด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการแปลว่าเป็นเรื่องของคำสองคำนั้นคือ รูปแบบและความหมาย โดย
อธิบายว่า ส่วนมากในการแปล หากนักแปลสนใจในเรื่องรูปแบบมากเกินไป ก็อาจจะแปลความหมายพลาดได้
และในทางกลับกันหากผู้แปลให้ความสำคัญกับความหมายมากเกินไป รูปแบบของคำก็อาจจะเปลี่ยนไป
ดังนั้นจึงถือเป็นเรื่องยากที่นักแปลจะแปลเนื้อความใดๆ โดยคงรูปแบบการถ่ายทอดความหมายของ
ภาษาต้นฉบับเอาไว้พร้อมๆกับการรักษาความหมายเดิมไว้อย่างครบถ้วน (Nida, 1964: 2)

นักวิชาการทางด้านทฤษฎีความหมาย ปีเตอร์ นิวมาร์ค (Newmark, 1988) ได้เสนอแนวคิดในการ
จัดแบ่งประเภทงานแปลออกเป็น 2 ชนิด โดยยึดหลักการแบ่งภาษาต้นฉบับ (source language) และ
ภาษาเป้าหมาย (target language) คือ การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) และการ
แปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาเป้าหมาย (TL emphasis) นิวมาร์คได้จัดประเภท และได้ให้
ความสำคัญของการแปลแต่ละประเภทแตกต่างกันไป

วิธีการแปลที่เน้นการรักษาต้นฉบับ (SL emphasis) ตามแนวคิดของนิวมาร์ค เรียงตามลำดับวิธีการ
แปลที่เน้นภาษาต้นฉบับมากที่สุด ได้แก่

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

1. การแปลแบบคำต่อคำ (word-for-word translation) เป็นวิธีการแปลคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค และคำแต่ละคำนั้น แปลเป็นความหมายตรง ไม่นำบริบทใดๆมาร่วมพิจารณาในการแปลอีกด้วย

2. การแปลตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ให้มีความใกล้เคียงวิธีการแปลแบบเน้นภาษาเป้าหมายมากที่สุด แต่ยังคงใช้วิธีการแปลคำตามความหมายทั่วไปโดยไม่ได้นำบริบทมาพิจารณาร่วมกับการแปลแต่อย่างใด

3. การแปลตามต้นฉบับ (faithful translation) การแปลตามต้นฉบับเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลพยายามจะแปลข้อความและรักษาเจตนาของผู้เขียนโดยใช้ความหมายเดิมของภาษาต้นฉบับแต่ให้อยู่ในวงข้อจำกัดของกฎทางไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมาย

4. การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (semantic translation) เป็นกลวิธีการแปลที่แตกต่างไปจากการแปลตามต้นฉบับอย่างมาก โดยที่การแปลเชิงอรรถศาสตร์นี้ ผู้แปลจะแปลคำศัพท์ หรือข้อความต่างๆ ให้มีความสละสลวย และเหมาะสมกับภาษาเป้าหมายมากขึ้น อีกทั้งการแปลคำศัพท์หรือข้อความที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมมาเกี่ยวข้อง

ถัดมาคือกลวิธีการแปลประเภทเน้นภาษาเป้าหมาย (TL emphasis) จะเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลจะเน้นภาษาเป้าหมายเป็นหลัก กลวิธีการแปลที่เน้นภาษาเป้าหมายตามแนวคิดของนิวมาร์กเรียงลำดับไปจากกลวิธีที่เน้นภาษาเป้าหมายมากที่สุดไปยังกลวิธีที่เน้นภาษาเป้าหมายน้อยที่สุด ได้แก่

1. การดัดแปลงในฉบับแปล (adaptation) เป็นกลวิธีการแปลที่อิสระที่สุดและให้ความสำคัญกับภาษาเป้าหมายมากที่สุด ภาษาที่ใช้ในบทแปลนั้น ผู้แปลได้เรียบเรียงขึ้นมาใหม่โดยใช้ภาษาเป้าหมายและลักษณะทางวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย โดยดัดแปลงมาจากวัฒนธรรมและภาษาต้นฉบับดั้งเดิม

2. การแปลเอาความ (free translation) เป็นกลวิธีที่ผู้แปลจะให้ความหมายโดยใช้ภาษาเป้าหมายและอ้างอิงความหมายเดิมของภาษาต้นฉบับ แต่จะไม่รักษารูปแบบของภาษาต้นฉบับเดิมไว้ โดยส่วนมากผู้แปลมักจะนำข้อความเหล่านั้นมากล่าวใหม่อีกครั้งในรูปของภาษาเป้าหมายในลักษณะข้อความยาวๆ

3. การแปลแบบสำนวน (idiomatic translation) เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลพยายามจะแปลข้อความภาษาต้นฉบับเป็นภาษาเป้าหมายโดยมีการบิดเบือนความหมายออกไปให้เป็นสำนวน สุกาษิตตามภาษาเป้าหมาย โดยอาจจะไม่ได้ใช้รูปแบบเดียวกันกับภาษาต้นฉบับเลยก็ตาม

4. การแปลเชิงสื่อสาร (communicative translation) เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลพยายามที่จะแปลภาษาต้นฉบับที่เป็นความหมายตามบริบทให้เป็นภาษาเป้าหมายที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ โดยใช้เนื้อหารูปแบบของภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจและยอมรับได้

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์สำนวนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำ (componential analysis) ตามแนวความคิดของนิด้า (Nida, 1975) โดยมีแนวคิดว่าความหมายของคำสามารถจำแนกแยกเป็นความหมายย่อยได้ ซึ่งความหมายย่อยของคำเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราสามารถแยกความหมายของคำแต่ละคำแยกออกจากกันได้ และความหมายย่อยของคำว่า เรียกว่า อรรถลักษณะ (semantic features) การวิเคราะห์อรรถลักษณะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายที่ไม่ได้เป็นความหมายของคำใดคำหนึ่งเท่านั้น แต่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของความหมายของคำอื่นๆได้หลายคำ โดยในแต่ละ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ละความหมายย่อยนั้นจะประกอบกันเข้าเป็นความหมายของคำๆหนึ่ง (ศิริลักษณ์, 2547: 15) กล่าวคือ ความหมายย่อยหรืออรรถลักษณะนั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยสามารถทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคำต่างๆ ซึ่งในบทความนี้ผู้วิจัยจะนำการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาวิเคราะห์สำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยว่า เหมือนและต่างกันอย่างไร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวน ทฤษฎีการแปล และแนวคิดการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis)
2. การคัดเลือกข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ชุดแนววัยรุ่นที่ออกอากาศทางทีวีในช่วงปี ค.ศ. 2010 – 2014 และภาพยนตร์ชุดเหล่านั้นได้ถูกจัดลำดับความนิยมโดยเว็บไซต์ IMDb (The Internet Movie Database) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยการหยิบฉลากภาพยนตร์ชุด 5 เรื่อง ได้แก่ 1)Awkward 2)Bates Motel 3)My Mad Fat Dairy 4)Pretty Little Liar 5)Star-crossed และทำการสุ่มเลือกตอนโดยการจับฉลากจากภาพยนตร์ชุดเรื่องละ 5 ตอน รวมทั้งใช้ในการวิจัยทั้งหมด 25 ตอน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ชุดที่ได้รับความนิยมมากที่สุดตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 – 2014 โดยความนิยมนั้นถูกจัดลำดับโดยเว็บไซต์ IMDb โดยคัดเลือกจำนวนภาพยนตร์ชุดโดยการสุ่มจำนวน 25 ตอน
 - 2) เก็บข้อมูลสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ชุดซึ่งบทภาพยนตร์ชุดนั้นนำมาจาก www.thaisubtitle.com
 - 3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลบทแปลภาษาไทยที่แปลจากสำนวนภาษาอังกฤษจากบทบรรยายได้ภาพ
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1) ตรวจสอบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษจากพจนานุกรมสำนวนภาษาอังกฤษและสอบถามจากเจ้าของภาษา
 - 2) ตรวจสอบความหมายของบทแปลภาษาไทยที่แปลมาจากสำนวนภาษาอังกฤษจากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2554 และคลังคำ (นววรรณ พันธุมธา, 2547)
 - 3) วิเคราะห์กลวิธีที่ใช้ในการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นบทแปลภาษาไทยด้วยแนวคิดเรื่องกลวิธีการแปลของนิวมาร์ก (Newmark, 1988)
 - 4) วิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบระหว่างความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยด้วยแนวคิดการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis) ของนิต้า (Nida, 1975)
 - 5) อธิบายความสัมพันธ์ทางความหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่างกันระหว่างสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทย
 - 6) สรุปและอภิปรายผล

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ผลการวิจัย

การแปลสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ชุดแนววัยรุ่นเป็นภาษาไทยที่ออกอากาศทางทีวีในช่วงปี ค.ศ. 2010 – 2014 และภาพยนตร์ชุดที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยมีทั้งหมด 25 ตอน จากภาพยนตร์ชุดทั้งหมด 5 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าการแปลสำนวนภาษาอังกฤษทั้งหมด 354 สำนวน จำนวนในการใช้สำนวนภาษาอังกฤษ พบทั้งหมด 786 ครั้ง เนื่องจากในสำนวนภาษาอังกฤษบางสำนวนนั้นปรากฏการใช้มากกว่า 1 ครั้ง และในสำนวนภาษาอังกฤษ 1 สำนวนอาจจะใช้กลวิธีการแปลที่แตกต่างกัน โดยความหมายของภาษาอังกฤษจะยังคงอยู่ แต่บทแปลภาษาไทยอาจจะมีความแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อเรื่อง ความสัมพันธ์ของตัวละครในการสนทนา เป็นต้น อีกทั้งผู้วิจัยพบกลวิธีการแปลทั้งหมด 6 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ 127 ครั้ง กลวิธีการแปลแบบเอาความ 71 ครั้ง กลวิธีการแปลแบบสำนวน 9 ครั้ง กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร 543 ครั้ง การแปลแบบการละ 30 ครั้ง และการแปลแบบทับศัพท์ 6 ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ

สำนวนภาษาอังกฤษ: make yourself useful (Awkward, Season 5 episode 2)

ความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ: do useful work; do a specific perhaps small, task to help or oblige somebody (Oxford Dictionary of English Idioms, p.377)

บทแปลภาษาไทย: ทำตัวให้มีประโยชน์

ตัวอย่างบทสนทนา

Sadie: Darlene, if you want to make yourself useful, get me out of hole and take me to breakfast.

เซดี้: ดาร์ลีน ถ้าอยากทำตัวให้มีประโยชน์นะเอาชิ้นออกไปจากกรุตรงนี้แล้วพาฉันไปกินข้าวที่

จากตัวอย่างกลวิธีการแปลคำต่อคำ สำนวนภาษาอังกฤษคือ make yourself useful หมายถึง ทำสิ่งที่มีประโยชน์เพื่อช่วยเหลือหรือทำตามคำสั่งของผู้อื่น และในบทแปลภาษาไทย คือ ทำตัวให้มีประโยชน์ ตามเนื้อเรื่องเซดี้ซึ่งไม่ลงรอยกับแม่ พุดโทรศัพท์กับแม่เพื่อที่จะให้แม่มารับตนออกไปจากโรงเรียน โดยใช้สำนวนว่า make yourself useful ผู้แปลได้แปลสำนวนนี้แบบคำต่อคำ ได้แก่ ทำตัวให้มีประโยชน์ โดยในภาษาอังกฤษคำว่า make หมายถึง ทำ yourself หมายถึง ตัวเอง และ useful หมายถึง ประโยชน์ ความหมายของบทแปลภาษาไทยจึงตรงกับความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษแบบคำต่อคำที่ว่าทำตัวให้มีประโยชน์ หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นนั่นเอง

2. กลวิธีการแปลแบบเอาความ

สำนวนภาษาอังกฤษ: work thing out (Awkward, Season 5 episode 2)

ความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ: to settle personal problems (Oxford Dictionary of Phrasal Verb, p.417)

บทแปลภาษาไทย: ทำทุกอย่างให้มันดี

ตัวอย่างบทสนทนา

Jenna: You have a great guy who wants to work things out.

การประชุมวิชาการเสนอมผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

เจนน่า: ครูมีผู้ชายที่ทำทุกอย่างให้มันดี

Val: Yeah? Well, you broke the school.

ครูวาล: แล้วไง? เธอทำโรงเรียนพังนะ

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ :

สำนวนภาษาอังกฤษ : work thing out	บทแปลภาษาไทย : ทำทุกอย่างให้มันดี
[+ อาการ]	[+ อาการ]
[+ แก้ไข]	[- แก้ไข]
[+ ปัญหา]	[- ปัญหา]
[+ เกิดผลดี]	[+ เกิดผลดี]

สำนวน work thing out หมายถึง การแก้ไขปัญหาส่วนตัวได้และบทแปลภาษาไทยแปลว่า ทำทุกอย่างให้มันดี หมายถึง กระทบสิ่งต่างๆให้ออกมาเป็นผลดี โดยในเนื้อเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เจนน่าคุยกับครูวาลเพื่อย้ำเตือนว่าคนรักของครูวาลนั้นเป็นคนดีแค่ไหน แต่ครูวาลยังคงไม่แต่งงานกับคนรักของตนเสียที อีกทั้งเมื่อเจนน่าพูดถึงเรื่องนี้ ครูวาลมักจะเปลี่ยนบทสนทนาเสมอ

เมื่อวิเคราะห์อรรถลักษณะของทั้งสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทย มีอรรถลักษณะที่เหมือนกัน 2 อรรถลักษณะ ได้แก่ [+อาการ] และ [+เกิดผลดี] แต่มีอรรถลักษณะที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งสำนวนภาษาอังกฤษจะหมายถึงการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองจึงมีอรรถลักษณะ [+แก้ไข] และ [+ปัญหา]

3. กลวิธีการแปลแบบสำนวน

สำนวนภาษาอังกฤษ: take my breath away (Pretty Little Liars, season 4 episode 23)

ความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ: to surprise or astound someone (NTC's dictionary of phrasal verbs and other idiomatic verbal phrases, p.675)

สำนวนไทย: ใจหาย

ตัวอย่างบทสนทนา

Ella: When I saw you on the runway, it took my breath away. I was kind of glad your father wasn't here, 'cause when he starts crying. I start bawling and I would have embarrassed you even more.

เอลล่า: ตอนที่เดินอยู่ตรงรันเวย์ มันคงทำให้แม่ใจหาย แม่ดีใจนะที่พ่อของลูกไม่ได้มาที่นี่ เพราะตอนที่เค้าเริ่มจะร้องไห้ แม่คงเริ่มจะปล่อยโฮ และแม่คงทำให้ลูกอายคนอื่น

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ :

สำนวนภาษาอังกฤษ : take breath away	สำนวนภาษาไทย : ใจหาย
[+อาการ]	[+อาการ]
[+ประหลาดใจ]	[+ประหลาดใจ]
[+ตกใจ]	[+ตกใจ]

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

สำนวนภาษาอังกฤษ คือ take breath away หมายถึง ทำให้ประหลาดใจ ในบทแปลภาษาไทย ได้แก่ ใจหาย หมายถึง วาบววมใจ ใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ตกใจ เมื่อเปรียบเทียบบอรรถลักษณะของทั้งสองสำนวน มีอรรถลักษณะที่ตรงกัน 3 อรรถลักษณะ ได้แก่ [+อาการ] [+ประหลาดใจ] และ [+ตกใจ]

ความหมายประจำรูปของสำนวนภาษาอังกฤษและภาษานั้นมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน โดยสำนวนภาษาอังกฤษ take breath away หมายถึง เอาลมหายใจไป ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบอาการแสดงความรู้สึกประหลาดใจจนสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต คือลมหายใจได้หยุดไปชั่วขณะหนึ่ง และสำนวนภาษาไทย ใจหาย หมายถึง หัวใจที่หายไป เป็นการเปรียบเทียบว่าประหลาดใจมากจนส่วนที่สำคัญที่สุดในชีวิต คือหัวใจได้หายไป

4. กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร

สำนวนภาษาอังกฤษ: screw up (Awkward, Season 5 episode 2)

ความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ: mishandle (Oxford Dictionary of current Idiom English, p.273)

บทแปลภาษาไทย: ทำพลาด

ตัวอย่างบทสนทนา

Gabby: We really screwed up, Jake. It was my first time, and with you.

แกบี้: เราทำพลาดมากเจคมันเป็นครั้งแรกของฉัน กับนาย

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ :

สำนวนภาษาอังกฤษ : screw up	บทแปลภาษาไทย : ทำผิด
[+อาการ]	[+อาการ]
[+ความผิด]	[+ความผิด]
[-ตั้งใจ]	[-ตั้งใจ]
[+วุ่นวาย]	

สำนวน screw up หมายถึง ทำผิด และบทแปลภาษาไทย คือ ทำพลาด หมายถึง การกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดยในเรื่องนั้นเป็นสถานการณ์ที่แกบี้กำลังต่อว่าเจค เมื่อทั้งสองคนทราบว่าตนทั้งคู่ได้กระทำผิดต่อเพื่อนสนิท เมื่อวิเคราะห์อรรถลักษณะพบว่าทั้งสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยนั้นต่างมีอรรถลักษณะที่ตรงกันทั้งหมด 3 อรรถลักษณะ ได้แก่ [+อาการ] [+ความผิด] และ [-ตั้งใจ] โดยในสำนวนภาษาอังกฤษมี [+วุ่นวาย] เพิ่มเข้ามาด้วย

5. การทับศัพท์

สำนวนภาษาอังกฤษ: check in (Pretty Little Liars, season 6 episode 20)

ความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ: to go to the place and record one's arrival (NTC's dictionary of phrasal verbs and other idiomatic verbal phrases, p.114)

บทแปลภาษาไทย: เช็คอิน

ตัวอย่างบทสนทนา

Spencer: Sara's back at the Radley. She checked in under a fake name and she's still looking for something.

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

สเปนเซอร์: ชาร่ากลับมาแล้วที่แรดลีย์ นางใช้ชื้อปลอมเข้าเซ็คอิน และนางก็ยังคงมองหาบางอย่างอยู่

6. การละ

สำนวนภาษาอังกฤษ: I bet (Awkward, Season 5 episode 2)

ความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษ: Yes, indeed; without any doubt. (A dictionary of American Idioms, p.31)

บทแปลภาษาไทย: ไม่แปล

ตัวอย่างบทสนทนา

Julie: Probably bailed to go do it with that marine.

จูลี: อาจจะขึ้นเรือไปกับทหารหนุ่มคนนั้นก็ได้นะ

Julia: Mmm, *I bet* he's in fatigues.

จูเลีย: อืมม ก็น่าจะอดิใช้ได้อยู่

ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุดได้แก่ กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร รองลงมาได้กกลวิธีการแปลแบบคำต่อคำที่ ต่อมาได้แก่กลวิธีการแปลแบบเอาความ การแปลแบบการละ กลวิธีการแปลแบบสำนวน และการแปลแบบทับศัพท์ ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทย พบว่ามี การแปลที่สามารถสรุปแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.การแปลสำนวนภาษาอังกฤษให้เป็นบทแปลภาษาไทย ที่มีอรรถลักษณะของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยตรงกันทุกอรรถลักษณะ 2.การแปลสำนวน ภาษาอังกฤษให้เป็นบทแปลภาษาไทยที่มีอรรถลักษณะของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยตรงกัน บางอรรถลักษณะ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลในงานวิจัยชิ้นนี้กลวิธีที่พบมากที่สุด ได้แก่ กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร ซึ่งมีความแตกต่างจากการ วิจัยเรื่องการแปลสำนวนจากบทภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของกนกกรัตน์ คุณะสารพันธ์ุ (2549) ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการแปลที่พบมากที่สุด ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเอาความ อีกทั้งผู้วิจัยได้พบว่าการ แปลที่แตกต่างกันคือกลวิธีการแปลแบบสำนวน กล่าวคือ ในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่ากลวิธีการแปลสำนวนนั้น เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้เป็นอันดับรองสุดทำจากทั้งหมด 6 กลวิธีการแปล แต่ในงานวิจัยเรื่องการแปลสำนวน จากบทภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น พบกลวิธีการแปลแบบสำนวนนั้นมากเป็นอันดับที่ 2 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าเมื่อ 11 ปีที่แล้ว การใช้ภาษาโดยการใช้นำนวนในการสื่อสารนั้นยังคงมีอยู่มาก แต่ใน ปัจจุบันการใช้สำนวนนั้นลดน้อยลงไปเนื่องจากปัจจัยต่างๆเข้ามามีอิทธิพลต่อการสื่อสาร เช่น การทับศัพท์ เนื่องจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลภาษาผ่านวัฒนธรรม เทคโนโลยีต่างๆ อีกทั้งวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้การใช้ภาษานั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย การใช้สำนวนในการสื่อสารจึงลดลง ดังนั้นจึงทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้แปล ได้เลือกใช้กลวิธีการแปลแบบสำนวนน้อยลง

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ในการแปล ผู้แปลได้ใช้บริบท วัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายเข้ามาช่วยในการแปลทำให้ภาษาที่แปลออกมานั้นมีความสื่อนัยกันไปมาในทางเดียวกัน และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความได้มากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าโลกทัศน์ วัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายนั้นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการแปล บางสำนวนภาษาอังกฤษผู้แปลสามารถแปลโดยใช้สำนวนในภาษาไทยได้ เนื่องจากอาจจะมีสำนวนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน ในบางสำนวนภาษาอังกฤษอาจจะมีคำแปลในภาษาไทยที่สามารถแปลได้ ผู้แปลจึงใช้กลวิธีอื่นๆ ในการแปล อย่างไรก็ตามผู้อ่านหรือผู้ชมยังคงสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ทั้งหมด สาเหตุอาจเป็นเพราะความไม่เท่ากันของภาษา การใช้บริบทเข้ามาช่วยในการแปล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาศพนธ์ (นามแฝง). (2522). สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร: เจริญทัศน์การพิมพ์.
- กนกรัตน์ คุณะสารพนธ์. (2549). การแปลสำนวนจากบทภาพยนตร์อังกฤษเป็นภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินดารัตน์ บุญพันธ์. (2547). ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในสำนวนไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2538). การแปลสำนวนในนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. ศาสตรแห่งภาษา. 7. 25-46
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2553). “ความหมาย” ในภาษาศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- นววรรณ พันธุมเมธา. (2547). คลังคำ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- สัจฉวี สายบัว. (2550). หลักการแปล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2542). หลักการแปล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี. (2547). การแปลสำนวนจากนวนิยายภาษาไทยของม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นภาษาอังกฤษ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Baker, M. (2011). *In other Words*. (2nd ed.). Oxon: Routledge.
- Longman Idioms Dictionary. (1998). Essex: Addison Wesley Longman Limited.
- Newmark, P. (1981). *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press.
- _____. (1988). *A Textbook of Translation*. New Jersey: Prentice Hall.
- Nida, E. (1964). *Toward a Science of Translating*. Leiden: E.J.Brill.
- _____. (1975). *Componential Analysis of Meaning*. The Hague: Mouton.
- NTC's Dictionary of Phrasal Verbs and Other Idiomatic Verbal Phrases. (1993). Illinois: NTC Publishing Group.
- NTC's English Idioms Dictionary. (1993). Illinois: NTC Publishing Group.

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

[Online Resources]. Available from: www.thaisubtitle.com. (cited 2016 Jun 2).
Oxford Dictionary of English Idioms. (2010). New York: Oxford University Press.
Oxford Dictionary of Phrasal Verbs. (1993). Oxford: Oxford University Press.